

Halina Dudzińska

Michał Czartoryski

Rocznik Kolbuszowski 2, 165-167

1987

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

MICHAŁ CZARTORYSKI

Michał Czartoryski, nauczyciel szkół średnich i działacz społeczno-kulturalny urodził się 22 września 1911 r. w miejscowości Czortków w województwie tarnopolskim, jako jedno z dzieci Kazimierza, szynisty kolejowego i Anieli z Kotlaków.

Skończył gimnazjum i studia polonistyczne na Uniwersytecie we Lwowie, uzyskując magisterium. W latach 1938—1939 pracował jako nauczyciel języka polskiego i łaciny w Prywatnym Gimnazjum w Nadwornej w województwie stanisławowskim.

W 1938 r. ożenił się z Heleną Mazurkiewiczówną z Kolbuszowej. W lutym 1940 r. mgr Michał Czartoryski został wywieziony w głąb ZSRR. Amnestiowany w lipcu 1941 r. zgłosił się do armii polskiej, formowanej w tym kraju i nazywanej armią gen. Władysława Andersa. Przydzielony do jednej z kompanii f pułku 5 dywizji piechoty. Przeszedł z nią cały jej szlak od Kujbyszewa po Ankonę. W Uzbekistanie rozpoczął, a w Iranie skończył naukę w Szkole Podchorążych, otrzymując stopień podchorążego-starszego strzelca. W bitwie pod Monte Cassino był ranny w okolicę kręgosłupa. Po powrocie do zdrowia oprowadzał przez jakiś czas polskie wycieczki po Neapolu i Pompei, potem uczył języka polskiego i prowadził wojskowy zespół rewiowy na kursach maturalnych dla polskich wojskowych, zorganizowanych we włoskim mieście Alessano.

51. Mgr Michał Czartoryski.

Michał Czartoryski był bardzo dobrym nauczycielem. Posiadał rzadki dar metodycznego prowadzenia lekcji oraz zacięcie literackie i artystyczne.

W wojsku pisał nierzadko artykuły do żołnierskiej prasy. Po rozwiązaniu II Korpusu Polskiego we Włoszech, pojechał do Wielkiej Brytanii, gdzie dalej uczył na polskich kursach i napisał dla tych kursów skrypt do nauki języka polskiego. W Brytanii otrzymał w 1946 r. stopień podporucznika i odznaczenia: Krzyż Monte Cassino, Gwiazdę za wojnę 1939—1945, Gwiazdę Italii i angielski The War Medal.

W czerwcu 1947 r. Michał Czartoryski powrócił do kraju, do żony w Kolbuszowej, 1 września tego roku otrzymał pracę nauczyciela języka polskiego w miejscowym gimnazjum i liceum. Wstąpił do PPS, a następnie w wyniku zjednoczenia PPS i PPR został członkiem w PZPR.

Pomimo to przedstawiciele Urzędu Bezpieczeństwa wnet zaczęli się odnosić źle do niego i robić mu trudności w pracy. W roku szkolnym 1952—1953 Michał Czartoryski pełnił obowiązki dyrektora kolbuszowskiego Liceum dla Pracujących, później uczył języka polskiego w Liceum w Pilźnie koło Dębicy. W roku szkolnym 1955—1956 był instruktorem zespołów artystycznych w Powiatowym Domu Kultury w Kolbuszowej, a następnie krótko nauczycielem języka polskiego w Szkole Podstawowej w Weryni i w Szkole Podstawowej nr 2 w Kolbuszowej. W roku szkolnym 1957—1958 pracował jako instruktor języka polskiego w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Kadr Nauczycielskich w Rzeszowie i był zarazem sekretarzem redakcji „Biuletynu Języka Polskiego”.

Pisał odczyty pedagogiczne i artykuły dla biuletynu z metodyki tego języka, 1 IX 1958 r. został znowu nauczycielem języka polskiego w Liceum w Kolbuszowej i obowiązek ten pełnił aż do przejścia w 1972 r. na emeryturę.

Ponadto Michał Czartoryski prowadził w latach 1947—1967 zespół teatralny im. Aleksandra Fredry przy PDK w Kolbuszowej, był czynnym członkiem ZBoWiD-u, Zarządu Powiatowego ZNP i Zarządu, powstałego w 1957 r. Towarzystwa Opieki nad Zabytkami im. Juliana Macieja Goslara.

W zespole teatralnym przy PDK, skupiającym około piętnaście czy dwadzieścia osób, wystawił jedenaście premier i wiele dalszych przedstawień, które dawały rozrywkę mieszkańcom Kolbuszowej i jej okolicy.

Pisane przez Niego artykuły były drukowane w czasopiśmie „Polonistyka”, w „Głosie Nauczycielskim”, w gazecie „Nowiny Rzeszowskie” i w „Biuletynie Towarzystwa Opieki nad Zabytkami im. J. M. Goslara. Brał udział w dwóch konkursach literackich na temat wspomnień działacza kulturalno-oświatowego i uzyskiwał nagrody. W wojsku dostał stopień porucznika, a od władz państwowych, po okresie odnow, otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Medal Zwycięstwa i Wolności, Odznakę Tysiąclecia i inne.

Po przejściu na emeryturę Michał Czartoryski zajął się pisaniem wspomnień. W 1984 r. KAW w Rzeszowie wydał mały wycinek tych wspomnień jako książeczkę pt. „Słońce w herbie”. Rzec o Marii z Sienkiewiczów Siedmiogramowej” związanej z Kolbuszową nauczycielce, pracownicy Teatru Lalki i Aktora „Kacperek” w Rzeszowie. Czekał na druk o polskiej szkole w Alessano. Prof. mgr Michał Czartoryski dobrze służył swojej Ojczyźnie. Zmarł 21 października 1986 r, i spoczął na cmentarzu w Kolbuszowej.

(Halina Dudzińska)

BRONISŁAW KUCZYŃSKI

W dniu 8 maja 1977 roku z grona bibliotekarzy polskich odszedł na zawsze kolega Bronisław Kuczyński, dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Kolbuszowej.

Bronisław Kuczyński urodził się 3 marca 1926 r. w Dzikowcu w powiecie kolbuszowskim w rodzinie rolniczej. Szkołę powszechną ukończył w Dzikowcu i jako dorastający chłopiec pomagał rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa. Posiadał uzdolnienia i zamiłowania humanistyczne i pragnął chodzić do szkoły średniej. Jednak przed II wojną światową nie miał ku temu warunków. Po wyzwoleniu naszego kraju Bronisław Kuczyński podjął naukę w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Kolbuszowej, gdzie w r. 1950 złożył egzamin dojrzałości. Był wówczas również aktywnym członkiem dzikowieckiego Koła Związku Młodzieży Wiejskiej, silnej ideowo-politycznej organizacji młodych rolników. Zdobył w tej organizacji sympatię i uznanie w środowisku. Pisał też wówczas reportaże na bliskie Mu tematy. Jeden z nich pod tytułem: „Wieś rodzinna Dzikowiec” został w roku 1948 wydrukowany w czasopiśmie „Gromada”. W tym samym roku Bronisław Kuczyński uczestniczył jako delegat z Dzikowca i z powiatu kolbuszowskiego w Kongresie Zjednoczeniowym polskich organizacji młodzieżowych we Wrocławiu. Powstała tam jedna ogólnopolska organizacja — Związek Młodzieży Polskiej (ZMP). Bronisław Kuczyński pracował w jej szeregach do maja 1957, kiedy to

52. Bronisław Kuczyński.